

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM VE ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MİMARLIK DOKTORA YETERLİK SINAV KILAVUZU

1. Amaç ve Kapsam

Yeterlik sınavı, derslerini ve seminerini tamamlayan öğrencinin alanındaki temel konular ve kavramlar ile doktora çalışmasıyla ilgili bilimsel araştırma derinliğine sahip olup olmadığının ölçülmesidir. Yüksek lisans derecesi ile kabul edilen öğrenci en geç beşinci yarıyılın, lisans derecesi ile kabul edilmiş olan öğrenci en geç yedinci yarıyılın sonuna kadar yeterlik sınavına girmek zorundadır. Doktora yeterlik sınavına girmek için öğrencilerin derslerini ve seminerlerini tamamlamış olmaları ve yeterlik sınavına girecek öğrencilerin sınava girecekleri dönem başında bu derse kayıt yaptırmaları gerekmektedir. Aday, sınava girmek için danışmanının onayını almalı ve bölümüne sınavdan en az bir ay önce dilekçe vermelidir. Adayın sözlü sınav (alan sınavı) için yazdığı metni de dilekçesi ile birlikte teslim etmesi gerekmektedir. Doktora yeterlik sınavında başarısız olması durumunda, adaya bir sonraki sınav dönemi için ikinci bir şans daha verilir. İkinci denemede de başarılı olamayan adaylar doktora programından atılırlar.

Doktora yeterlik sınavı, öğrencinin ilgili bilim alanındaki yeteneğini ve araştırmaya olan eğilimini belirleyecek yazılı ve sözlü sınavlardan oluşur. Yazılı sınavda başarılı olan öğrenci sözlü sınava alınır. Aday, her iki bölümü de geçtiği takdirde başarılı kabul edilir.

- Doktora yeterlik sınavı tarihleri Enstitü Yönetim Kurulu tarafından güz ve bahar dönemlerinde yapılmak üzere belirlenerek Enstitü internet sayfasından ilan edilir.
- Yeterlik yazılı ve sözlü sınavlarının tüm sınav içindeki ağırlığı %50'dir.
- Yazılı bölüm bir oturum halinde gerçekleştirilmektedir.
- Sınav süresi 180 dakikadır.
- Yazılı bölüm toplam 7 alanı kapsar. Yazılı bölüm soruları lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyindeki temel konular altında verilen başlıkları kapsayabilir. Konuları kapsayan lisans, yüksek lisans ve doktora dersleri aşağıda belirtilmiştir.
- Yazılı sınavda, her alandan bir adet soru bulunmaktadır. Öğrenci bu sorulardan 4 adet soruyu yanıtlamak zorundadır.
- Yazılı bölümde yanıtlanan her soru 25 puan üzerinden değerlendirilir. Yazılı sınavdan başarılı olmak için öğrencinin en az 75/100 puan alması gerekmektedir.
- Sözlü bölüm, yazılı kısımdaki konuları, sözlü sınav başlığı altındaki özel çalışma alanlarını ve ayrıca adayın doktora tez konusu ile ilgili alanları kapsayan soruları içerebilir.

- Öğrencilerin yazılı ve sözlü bölümlerin her ikisinde de başarılı, yazılı sınavdan 75 puandan az ve sözlü bölümden 60 puandan az olmamakla beraber ortalamada en az 75¹ puan alması gerekmektedir.

YAZILI SINAV

- Yazılı sınav 7 alanı kapsar
- Her alandan bir soru vardır ve öğrenci bu sorulardan beş soruyu yanıtlamak zorundadır.

Mimarlık, Bilim ve Teknoloji	
İlgili Dersler	ARCH 108 Technology & Science in Architecture 1 ARCH 207 Technology & Science in Architecture 2 ARCH 208 Technology & Science in Architecture 3
Konular	• Mimarlığın ve matematiğin disiplinler arası yaklaşımındaki grafiksel ve analitik temsili arasındaki ilişkileri anlamak. • Mimarlıkta malzemelerin özellikleri ve tasarıma uygunluğunu kavramak. • Farklı yapılar ve yapısal elemanlarda kullanılan malzemelerin fiziksel özellikleri ve uygun oldukları strüktürel eleman türlerini sorgulamak. • Malzeme uygunluğunun pragmatik ve semantik seçimini anlamak. • Mimarlıkta gelişen teknolojilerin mekânsal ve yapısal durumu nasıl ve ne ölçüde etkilediğini anlamak . • ...
Temel kaynaklar	Ching, F. D. (2014). <i>Architecture: Form, space, and order</i>. John Wiley & Sons. Panero, J., & Zelnik, M. (2014). <i>Human dimension and interior space: a source book of design reference standards</i>. Watson-Guption. Rowland, I.D., & Howe, T.N. (Eds.). (2001). <i>Vitruvius: 'Ten Books on Architecture'</i>. Cambridge University Press. Binggeli, C. (2008). <i>Materials for interior environments</i>. John Wiley & Sons Marios, S., Domone P. (2017). <i>Construction materials: Their Nature and Behaviour</i>. Fifth Edition. CRC Press: Taylor & Francis. ISBN 978 1 4987 4110 1. Surinder, S.V., Robert Waters, R. (2017). <i>Construction Science and Materials</i>. 2nd Edition. Wiley. ISBN 968 1 1192 4505 6. Malcolm, M. (2017). <i>Building structures: understanding the basics</i>. 3rd edition. New York: Routledge. ISBN 978 1 138 11974 1. Gordon E.G. (2003). <i>Structures: Or why things don't fall down</i>. Da Capo Press. ISBN 968 0 306 81283 5.

¹ ARUCAD Lisansüstü Yönetmeliği, 11. Madde uyarınca Doktora genel not ortalamasının en az 3.00 olması gerekmektedir. 3.00= B harf notuna denk gelmektedir. B harf notu 75-79 puan aralığındadır.

	Francis D.K. Ching. (2013). <i>Building structures illustrated: Patterns, systems, and design</i> . 2nd Edition. Willey. ISBN 968 1 118 45835 8.
Mimarlık ve Evrensel Tasarım	
İlgili Dersler	ARCH 205 Universal Design 1 ARCH 206 Universal Design 2 ARCH 305 Universal Design 3
Konular	• Evrensel tasarım ilkeleri, uygun tasarım çözümleri ve araçlarını keşfetmek. • Sürdürülebilirlik ve erişilebilirlik bağlamında tasarım çözümlerini yasal ve etik açıdan sorgulamak. • Tasarım etiği ve eko-tasarım mevzuatının sürdürülebilir tasarım uygulamasına katkısına giriş yapmak. • Tasarımın insan ve çevre üzerindeki sosyal ve fiziksel etkilerini ve olası katkısını anlamak. • Evrensel sürdürülebilir tasarım yaklaşımlarını öğrenmek. • ...
Temel kaynaklar	Goldsmith, S. (2007). <i>Universal design</i>. Routledge. Preiser, W. F., & Smith, K. H. (2011). <i>Universal design at the urban scale. Universal Design Handbook (2 ed., pp. 20.1-20.8)</i>. New York: Mcraw-Hill. Steinfeld, E., & Maisel, J. (2012). <i>Universal design: Creating inclusive environments</i>. John Wiley & Sons. Hamraie, A. (2017). <i>Building access: Universal design and the politics of disability</i>. University of Minnesota Press. Pierce, D. (2012). <i>The accessible home: designing for all ages and abilities</i>. Taunton Press. Boys, J. (2014). <i>Doing disability differently: An alternative handbook on architecture, dis/ability and designing for everyday life</i>. Routledge.
Mimarlık, Kent ve Mekan	
İlgili Dersler	ARCH 303 Architecture and the City
Konular	• Kentlerin yapısı, değişim yaklaşımları ve dönüşüm teorilerini öğrenmek. • Kentsel form ilkeleri ve kentsel tasarım ve planlama önerilerini kavramak. • ...
Temel kaynaklar	David, A. (2012). <i>Shaping places: Urban planning, design and development</i>. New York: Routledge. ISBN 968 0 415 46796 1. Peter, H. (2014). <i>Cities of tomorrow - An intellectual history of urban planning and design since 1880 4th edition</i>. UK: Willey. ISBN 968 1 118 45647 7.

	Elizabeth, M.G. (2019). <i>Transformations: Art and the City (Mediated Cities)</i>. Chicago: Intellect. ISBN 798 1 78320 772 5. David, C. (1996). <i>Lifestyles (Key Ideas)</i> (Paperback), Routledge.
Mimarlık, Sanat ve Tasarım	
İlgili Dersler	ARCH 506 Critical Questioning on Contemporary Architectural Theories
Konular	• Modern dönemde geliştirilen mimarlık kuramları, akımları, paradigmaları ve kavramları hakkında bilgi sahibi olma. • Mimarlık ve sanat arasındaki etkileşimi kavrama. • Güncel mimarlık paradigmaları, tasarım örnekleri, sosyo-kültürel ve teknolojik konuları öğrenme. • Post modern dönem mimarlık kuramları, akımları ve tasarım yaklaşımlarına giriş, değerlendirme, temel kavram ve ilkeleri öğrenme. • Teorik yaklaşımların içerik ve ilkelerini anlama ve eleştirel değerlendirme yapma. • ...
Temel kaynaklar	Bernard, T. (1996). <i>Architecture and disjunction</i>. MIT Press. Bernard, T. (1994). <i>Event-Cities</i>. MIT Press. Alan, F. (2007). <i>Designing the Sustainable School</i>. The Images Publishing Group. Jenks, D. (2003). <i>Theories and manifestoes of contemporary architecture</i> (Ed: Kropf K.). Wiley Academy.
Mimarlık ve Tasarım Kuramları	
İlgili Dersler	ARCH 501 Architectural Design Studio ARCH 506 Critical Questioning Contemporary Architectural Theories
Konular	• Mimarlık, toplum ve kültür ilişkisine giriş. • Mimari tasarım stratejilerini öğrenme. • Mimari tasarım araştırması ve tasarıma göre araştırma. • Kentsel mimariye giriş. • Sürdürülebilir mimari ve ilgili güncel yaklaşımları kavrama. • ...
Temel kaynaklar	Aureli, P. (2011). <i>The possibility of an absolute architecture</i>. The MIT Press. Sadler, S. (2005). <i>Archigram: Architecture without architecture</i>. Cambridge, MA: The MIT Press. Schaik, M.V., Mácel, O.E. (2004). <i>Utopia: Architectural provocations, 1956- 76</i>. Prestel Publishing. Edward, T.W. (2014). <i>Concept sourcebook: A vocabulary of architectural forms</i>. Reformatted edition. Arch iBasics Press.

	Brian, L. (1990). <i>How designers think</i> . Second Edition. Butterworth Heinemann Ltd. Oxford.
Araştırma Yöntemleri	
İlgili Dersler	GRAD501 Research Methods and Ethics ARCH 505 Architectural Theory History, 18-20 th Centuries
Konular	• Bilimsel araştırmanın ne olduğunu ve neyin olmadığını anlamak • Bilginin doğasının önemli yönü ve bilimsel yöntemin değeri hakkında farkındalığı artırmak. • Kavramı her araştırma projesinin- araştırma probleminin- ve araştırılabilir bir sorunun ne olduğunu tartışmak. • Literatürü değerlendirmek, araştırma hedefleriyle ilgili çeşitli kaynaklar oluşturmak • Yapılan araştırma problemiyle ilgili araştırma çerçevesinin temel bileşenlerini belirleyin ve haklı çıkarmak • Araştırmacıların araştırma verilerini nasıl toplayacaklarını açıklamak • Kaynakların nasıl belirtileceğini, Amerikan Psikoloji Derneği'ni (APA) kullanmak • Akademik yazılı bir çalışmada kullanılacak bir dili öğrenmek • Güvenilir bir araştırma önerisi ortaya koymak • Araştırma metodolojisi alanındaki ortak hataları farketmek ve uyarmak
Temel kaynaklar	American Psychological Association (2010). Publication manual of the American Psychological Association (6th ed.). Washington, DC: Author. Babbie, Earl. The Practice of Social Research with CourseMate 13th Edition. Cengage Learning. Candy, L. and Edmonds, E.A. (2011), <i>Interacting: Art, Research and the Creative Practitioner</i>, Faringdon, UK: Libri Publications Ltd. DiTiberio, J. K. & Jensen, G. H. (1995). <i>Writing and personality: Finding your voice, your style, your way</i>. Palo Alto, CA: Davies-Black Publishing. Kara, Helen, Gergen, Kenneth J., Gergen, Mary M. (2014). <i>Creative Research Methods in the Social Sciences: A Practical Guide</i>: Policy Press. ISBN: 978-1447316275 Lucas, Ray (2016). <i>Research Methods for Architecture</i>. UK: Laurence King Publishing. Neuman, W.L. (2004). <i>Basics of social research: Qualitative and quantitative approaches</i>. Boston: Pearson Education/Allyn and Bacon. ISBN: 0-205-355788-1. Sheppard, Valerie, <i>Research Methods for the Social Sciences: An Introduction</i>, BCCampus- e-book: https://pressbooks.bccampus.ca/jibcresearchmethods/ Somekh, B& Lewin, C. (2004). <i>Research Methods in the Social Sciences</i>.

	SAGE Publications Inc. ISBN:978-0761944027 Sullivan, G. (2010), Art Practice as Research: Inquiry in Visual Arts, 2nd Ed, Sage.
Mimarlıkta Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri	
İlgili Dersler	ARCH 601 İleri Araştırma Yöntemleri ve Bilimsel Etik
Konular	• Mimarlıkta güncel araştırma yöntemleri ve araçlarını tanıtmak. • Tasarım, sosyal bilimler ve sanat çalışmalarında araştırma süreçlerini incelemek. • Tasarım, sosyal bilimler ve sanat çalışmalarında araştırma yöntemleri, veri toplama, veri analizi ve sentezini kavramak. • Akademik metinleri eleştirel bir yaklaşımla okuma ve bilimsel metin yazma yetinlerini geliştirmek. • ...
Temel kaynaklar	Erman, E. (2009). <i>Mimarlıkta bilimsel araştırma yöntemleri ve tez yazım teknikleri</i>. Beşir Kitapevi. Niezabitowska, E.D. (2018). Research methods and techniques in Architecture 1st Edition. Routledge. Aksamija, A. (2021). Research methods for the architectural profession. 1st Edition. Routledge. Groat, L.N., Wang, D. (2013). Architectural research methods, 2nd Edition. Wiley.

SÖZLÜ SINAV (Alan Sınavı)

Sınavın Amacı

Öğrencinin doktora seviyesinde araştırma yapabilme yeteneğini ve potansiyelini ölçmek, öğrenciyi araştırma yapmaya erken başlamaya teşvik etmektir.

Öğrenciden Sınav Öncesi Beklentiler

- Öğrenci doktora yapacağı alanda bir konu belirler.
- Seçilen konuda aşağıda belirtilen türlerden bir katkıdada bulunur.
- Yaptığı araştırmayı en az 6, en fazla 8 sayfa olmak üzere “Tez Öneri” formatında yazılı bir metin olarak hazırlar.
- Yazılan bu metin için tez Orijinallik Raporu hazırlaması ve tez danışmanı tarafından imzalanması gerekmektedir. Benzerlik oranı maksimum % 20 olmalıdır. Orijinallik Raporu Turnitin (<http://www.turnitin.com>) ya da Ithenticate (<http://www.ithenticate.com>) intihal yazılımı kullanılarak elde edilir. Orijinallik raporu için benzerlik oranının yazdığı ilk sayfanın çıktısını almak yeterlidir.

- Aday, birlikte sınava en geç 1 ay kala, hazırladığı metni, Orijinallik raporu ve sınav başvuru dilekçesi ile birlikte teslim eder.

Öğrenciden Sınav Sırasında Beklentiler

- En fazla 20 dakikalık bir sunum ile çalışmasını anlatması.
- 20 dakika sunum ile ilgili soruları cevaplaması.
- 20 dakika sunum yaptığı konudan bağımsız olarak seçtiği genel alan hakkındaki soruları cevaplaması (soru cevap kısmı jüri gerekli gördüğü takdirde uzatılabilir).

Beklenen Katkı

Öğrenci aşağıdaki türlerinden bir veya daha fazlasında katkı yapmayı seçebilir:

- **Literatür değerlendirmesi:** Her çalışmada bir literatür özeti olması beklenecektir, fakat bu kategoriye seçen öğrenciden literatürü daha detaylı araştırması, önceki çalışmaları avantaj ve dezavantajlarını belirterek kıyaslaması, kısacası seçtiği konudaki literatürü analiz-sentez etmesi beklenmektedir.
- **İmplementasyon:** Öğrencinin danışmanı ile birlikte seçtiği bir makaledeki yöntemleri uygulayarak sonuçlar üretmesi, varsa çeşitli parametre değiştirerek denemesi beklenmektedir.
- **Özgün yöntem:** Öğrencinin seçilen bir konuda özgün bir yöntem önermesi ve bu yöntemi uygulayarak sonuçlar üretmesi beklenmektedir.
- **Karşılaştırma:** Öğrencinin danışmanı ile birlikte seçtiği birden fazla yöntemi teorik ya da deneysel olarak karşılaştırması ve bu karşılaştırmının sonuçlarını tartışıp değerlendirmesi beklenmektedir.
- **Kuramsal katkı:** Öğrencinin kuramsal olarak yeni bir yaklaşım getirmesi (formül, teori, ispat, vb.) ve bu yaklaşımın doğruluğunu, işlerliğini, ve altında yatan mantığı açıklayabilmesi beklenmektedir.
- **Durum çalışması:** Öğrencinin literatürdeki bir yöntemi veya süreci gerçekçi bir probleme uygulaması ve ortaya çıkan sonuçları değerlendirmesi beklenmektedir.

Puanlama

Öğrencinin sözlü sınavdaki başarısı aşağıdaki puan tablosuna göre değerlendirilir. Bu tabloya göre bir jüri üyesinden 60 ve üzeri puan alan aday o jüri üyesi tarafından “başarılı” bulunur. En az üç jüri üyesi tarafından başarılı bulunan aday Alan Sınavından geçmiş olur.

Oran		Puan [0-100]
%40	Yazılı metin	
%20	Sunum ve sunum ile ilgili sorular	
%40	Seçilen alan ile ilgili genel sorular	
	Ağırlıklı Toplam:	

Sınavın Uygulanışı ile İlgili Genel İlkeler

- Sınava girecek her öğrenci için Doktora Yeterlilik Komitesince öğrencinin danışmanı dahil ilgili alanda uzman doktora derecesine sahip 5 jüri üyesi belirlenir. Jüri üyelerinin sınavdan önce öğrencinin hazırladığı metni okumuş olmaları ve sınav sırasında soracakları soruları hazırlamış olmaları önem arz etmektedir.
- Doktora Yeterlilik Komitesi jüri üyelerinden birisini jüri başkanı olarak atar. Jüri başkanı sınavın yürütülmesinden sorumludur.
- Öğrencinin hazırladığı yazılı metin orijinal olmalıdır. Kesinlikle başka çalışmalardan yapılan alıntılar ile bir araya getirilmemelidir.
- Jüri üyeleri öğrencilerin gönderdikleri yazılı metinleri üniversitemizin de üyesi olduğu <http://www.turnitin.com> adresinden intihale ilişkin araştırma yapabilirler.
- Yüksek lisans tezi için yapılmış olan bir çalışma doğrudan bu sınav için kullanılamaz. Konu değişmediyse bile yüksek lisans sonrasında bir katkı yapmış olması beklenmektedir.
- Öğrencinin başlıca yazar olarak yazmış olduğu bir makale (kabul edilmiş olsun ya da olmasın) bu sınav amacı ile kullanılabilir. Sınavda kullanılacak olan makale daha önce başka bir öğrenci tarafından kullanılmamış olmalıdır. Sunulacak olan makale daha önce bir yerde yayınlandıysa, yayınlanma tarihinden itibaren 12 aydan fazla bir süre geçmemiş olmalıdır.
- Sınavdan ilk seferde başarısız olma durumunda yeni bir konu belirlenecek ya da sunulan çalışmaya devam edilecekse ikinci sefer için beklentiler konusunda jüri öğrenciyi bilgilendirecektir.
- Sınava ikinci defa girilmesi durumunda öğrenci yaptığı değişiklikleri açıklayan ek bir dokümanı çalışmasının son hali ile birlikte jüriye sunacaktır.